

NORGES HØYESTERETT

Den 24. november 2010 avsa Høyesterett dom i

HR-2010-02013-A, (sak nr. 2010/958), straffesak, anke over dom,

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Magne Nyborg)

mot

A (advokat Gunnar K. Hagen)

STEMMEGIVNING:

- (1) Dommer **Falkanger**: Saken gjelder utmåling av straff for overtredelse av straffeloven § 196 om seksuell omgang med barn under 16 år, samt om domfelte skal pålegges å betale oppreisning.
- (2) A, født 5. februar 1984, ble 12. november 2009 av politimesteren i Sunnmøre siktet for overtredelse av straffeloven § 196 første ledd. Grunnlaget var beskrevet slik:
”Lørdag 23. mai 2009 på ---- hotell i X, hadde han samleie med B, født 17. desember 1994. Dagen før fikk han henne til å suge sin penis.”
- (3) Øvre Romerrike tingrett avsa 21. januar 2010 tilståelsesdom med slik domsslutning:
”A, født 05.02.1984, dømmes for overtredelse av straffeloven § 196, første ledd til samfunnsstraff i 45 – femogførti – timer, subsidiært fengsel i 45 – femogførti – dager. Gjennomføringstiden settes til 120 – etthundredeogtyve – dager.
A frifinnes for kravet om erstatning.”

(4) Påtalemyndigheten anket over straffutmålingen, og fornærmede begjærte ny behandling av kravet om oppreisning.

(5) Eidsivating lagmannsrett avsa 12. mai 2010 dom med slik domsslutning:

”Anken, både påtalemyndighetens og fornærmedes, forkastes.”

(6) Påtalemyndigheten har anket dommen og gjort gjeldende at det skulle ha vært idømt ubetinget fengselsstraff. Fornærmede har begjært ny behandling av kravet om oppreisning.

(7) *Jeg er kommet til at anken over straffutmålingen må føre frem.*

(8) Lagmannsretten har beskrevet saksforholdet slik:

”A kom i kontakt med fornærmede ”over nettet” ved bruk av ”chatte-sider”, direkte meldinger med videokontakt på msn og sms-kontakt. Etter å ha hatt kontakt i ca. 4 måneder avtalte de at han skulle komme til henne i X den 22. mai 2009. De møttes på hotellet og den første kvelden hadde de oralsex ved at hun suget hans penis og dagen deretter hadde de samleie. Både det orale og vaginale samleiet var svært kortvarig, og hadde preg av ung, uerfaren ” tenåringssex”.

A var 25 år på gjerningstidspunktet. Han er spinkel, fremstår som yngre enn sine 25 år og som relativt umoden. Han er med unntak av en gang i ungdomsskoletiden, dvs for ca 10 år siden, helt uten seksuell erfaring. Fornærmede var en ”vanlig ung pike” på 14 år som ikke fremsto som utfordrende på noe vis utseendemessig.”

(9) I Rt. 2010 side 36 avsnitt 18 uttalte Høyesterett følgende om straffutmålingen ved overtredelser av straffeloven § 196 første ledd:

”Høyesterett har flere ganger understreket at straffeloven § 196 første ledd omfatter ”forhold av svært forskjellig karakter og grovhet, beroende på fornærmedes og lovbrüterens alder og utvikling og omstendighetene for øvrig”, og at straffutmålingen i den enkelte sak må reflektere dette, se Rt. 2005 side 126 avsnitt 10 med videre henvisning. Der den fornærmede befinner seg i nedre del av den aldersgruppen § 196 retter seg mot – som altså er mellom 14 og 16 år – og den seksuelle omgangen er samleie, skal straffen normalt være ubetinget fengsel, se Rt. 2004 side 278 avsnitt 9 med videre henvisning.”

(10) Fornærmede i vår sak var ca. 14 år og 5 måneder på gjerningstidspunktet. Hun befant seg således i nedre del av den aldersgruppen § 196 retter seg mot, og det skal da normalt reageres med ubetinget fengsel.

(11) Jeg kan ikke se at det er forhold ved saken som tilsier at dette utgangspunktet skal fravikes. Med sine 25 år på gjerningstidspunktet var A betydelig eldre enn fornærmede. At han fremstår som relativt umoden og har liten seksuell erfaring, kan ikke begrunne at det reageres med samfunnsstraff. Slik umodenhet og manglende erfaring vil ikke være helt uvanlig hos gjerningsmenn som overtrer straffeloven § 196, og allmennpreventive grunner tilsier da at hensynet til barnets beskyttelsesbehov bør slå igjennom.

(12) Jeg finner på denne bakgrunn at det her må idømmes ubetinget fengsel.

- (13) Høyesterettspraksis har etablert et straffenivå på 60 dagers fengsel for sammenlignbare saker, jf. Rt. 2002 side 730, 2004 side 278 og 2010 side 36. I utgangspunktet vil dette være et riktig nivå også i vår sak.
- (14) Det må imidlertid tas hensyn til at A ga en uforbeholden tilståelse da politiet tok kontakt med ham, jf. straffeloven § 59 annet ledd. På denne bakgrunn er jeg kommet til at straffen passende kan settes til fengsel i 45 dager.
- (15) Jeg går så over til kravet om oppreisning for ikke-økonomisk tap etter skadeserstatningsloven § 3-5, jf. § 3-3. Etter § 3-5 første ledd bokstav b ”kan” den som forsettlig eller grovt uaktsomt har tilføyd krenkelser som nevnt i blant annet straffeloven § 196, pålegges å betale erstatning til den krenkede for ”den voldte tort og smerte og for annen krenking eller skade av ikke-økonomisk art”. Det er altså opp til rettens skjønn å avgjøre om slik oppreisning skal idømmes og i tilfelle med hvilket beløp. Bestemmelsens annet punktum gir noen momenter som det skal legges særlig vekt på ved utmålingen. Disse vil også være relevante ved vurderingene av om oppreisning i det hele tatt skal idømmes.
- (16) At den seksuelle omgangen var frivillig fra fornærmede, kan ikke være avgjørende for om oppreisning skal tilkjennes. Siktemålet med straffeloven § 196 er å verne mindreårige mot å bli utsatt for seksuelle tilnærmelser fra voksne, og det klare utgangspunkt må også ved vurderingen av oppreisning være at ansvaret for overtredelser ligger hos den voksne, jf. Rt. 2004 side 1068.
- (17) Ut fra bevisføringen er det vanskelig å ha noen sikker formening om hvorvidt fornærmede har eller vil få skadevirkninger av de straffbare handlinger. Straffeloven § 196 bygger imidlertid på at det generelt sett er en risiko for slike skadevirkninger. Ved vurderingen av om oppreisning skal tilkjennes, må det tas hensyn til dette.
- (18) Når jeg likevel finner at oppreisning ikke bør idømmes, legger jeg særlig vekt på at A fremstår som umoden, og at den seksuelle omgang ved begge anledninger ifølge lagmannsretten ”var svært kortvarig, og hadde preg av ung, uerfaren ” tenåringssex ””. Det må på denne bakgrunn være tilstrekkelig at det gjennom straff blir markert at A har krenket fornærmede, jf. Rt. 2002 side 785.
- (19) Jeg stemmer etter dette for slik

D O M :

I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 45 – førtifem – dager.

- (20) Dommer **Normann**: Jeg tiltrer den sammenfatning førstvoterende har gitt av saken, og er enig i at det som utgangspunkt skal reageres med ubetinget fengselsstraff i slike saker når det er gjennomført samleie, jf. Rt. 2010 side 36 avsnitt 18. Som fremholdt av forsvareren, rammer straffeloven § 196 imidlertid forhold av svært ulik karakter. Etter min mening er det ikke grunn til å fravike det resultatet lagmannsretten har kommet til på grunnlag av direkte bevisførsel.

- (21) Jeg stemmer for at anken over straffutmålingen forkastes. Når det gjelder oppreisningskravet, er jeg enig med førstvoterende.
- (22) Dommar **Utgård:** Eg er i det hovudsaklege og i resultatet einig med førstvoterande, dommar Falkanger.
- (23) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (24) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (25) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 45 – førtifem – dager.

Riktig utskrift bekreftes: